

NÉMETH MARCELL

**"Az én kis falum"
public art pályázat**

Cím: Ten

KONCEPCIÓ

*Mire idáig érkeztünk,
reánk hullott még a Krisztus vére es,
annyit szenvedtünk. Méges! Hála legyen
a Jóistennek, immá itthon vagyunk, s magyarok vagyunk.¹*

„Az én kis falum” elnevezésű pályázatra szánt munkám elsősorban a Tolna megyei Izmény községben élő székely embereket hívatott megszólítani. Ez a kicsiny zsáktelepülés egykor színtiszta evangélikus, sváb falu volt, ám a székelyek betelepítésével az egykori lakosság jó része kiszorult, s ma már ők teszik ki a lakosság számottevő hányadát.

1764. január 7- én Carato alezredes csapataival rátört a Mádéfalván élő csíki és háromszéki székelyekre, s kegyetlenül lemészárolta a békésen alvók nagy részét. Ennek az volt az oka, hogy Mária Terézia új határvédelmi rendszer kiépítését helyezte kilátásba, a székelyek azonban nem voltak hajlandók évszázados kiváltságaikról lemondani, s idegen parancsnokság alatt szolgálni. A veszedelem éjszakáját követően a megmaradt családok menekülni kényszerültek. Hosszú vándorlás vette ezzel kezdetét, amely során Moldván keresztül Bukovinába vezetett az út. Az újabb letelepedéseket mindig új menekülés követte, míg végül egy kis csoport mostmár talán végleges otthonra lelt a mai Dunántúl területén. Az általam különösen fontosnak tartott falu ezen a tájon Izmény, ahol személyes baráti kapcsolatot ápolhatok sok ott élő székely emberrel.

Az alkotásom már túl van a tervezési és modellezési fázison is. A falu nagy szeretettel és odafigyeléssel fogadta az ötletem. Éppen ezért a kivitelezést néhány hétre leköltözve, a község lakói között fogom végrehajtani, s várhatóan maradandó éke lehet a kicsiny település központjának, vagyis a főutca parkjának, az óvoda és a városháza között elterülő résznek. A szerencsés elhelyezésnek köszönhetően a falu apraja nagyja nap, mint nap közvetlen kapcsolatba kerül majd a szoborral, s reményeim szerint mindenkiben egyfajta közös múlt, valahová tartozás érzését kelti fel akárhányszor elmegy mellette.

A fából készült munka a székely rovásírás egyik legérdekesebb szójelét, az *nt/tn* (Ten) jelet idézi, amely egyben legősibb eredetű szójeleink egyike is. Isten régi elnevezését jelenti, legszorosabb párhuzama a zsenge növényi hajtást jelentő kínai *sen* szó, melyhez a magyar *zsenge* szavunk és a „zs” hangunknak megfelelő rovásjel közvetlenül kapcsolódik². Az alkotás

tehát egy háromágú, „égigérő” fához hasonlít, végein egy- egy önmagába záródó ovális formával, oldalán székely faragott motívumokkal. Érdekes, hogy a Gizella- kincs mainzi darabján, a sasos fibulán is ez a jel fedezhető fel³. A turult idéző madár alatt, nemzótájékon a kék különféle árnyalataival kitöltött dupla körbe foglalva látható az aranyozott nt/tn jel. Szembetűnő, hogy arany színe megegyezik a turul hasán sorakozó tollazat aranyával, egyértelműen a termékenységre, az anyaméhre utalva ezzel. Az Izményben élő székelyeknek ezen üzenetértékű jelképpel igyekszem tolmácsolni, hogy révbe értek, s Izményben otthon lehetnek végleg.

A technikai megvalósításban maguk a lakók is segédkeznek, a tölgyfa beszerzésén túl folyamatosan nyomon követik majd a megvalósulás szakaszait az első faragási mozdulatoktól a felállításig. Fontosnak tartom, hogy technikámban is hasonuljak a székely fafaragás elemeivel, ezért igyekszem annak faragási, csapolási technikáit alkalmazni. Jellegzetes vonása a székely kapuknak és kopjafáknak, hogy nem használtak szögeket. Az egyes részek koherens egészet alkotva a lehető legtökéletesebb módon, önmagukban illeszkednek egymáshoz, olyannyira, hogy a harmónia és együtthatás legmagasabb foka valósul meg egy- egy alkotásban. A székely emberek életében egyébként is a fa az egyik legfontosabb anyag, szinte éltető elem. A fa rendkívüli értékét mutatja, hogy a székely ember sosem vág ki feleslegesen fát, nem csonkítja meg a természetet, hanem igyekszik kölcsönös harmóniában együttélni vele.

Alkotásom a parkban lévő hatalmas fák között nem csupán a természetre, az anyag hasznosíthatóságára emlékeztet. Reprezentatív megjelenítése múltnak és jövőnek, számtalan hányatott sorsnak és a megnyugvásnak, az együttélni tudásnak és az otthon megteremtésének. Mert mindannyian jól tudjuk, milyen érzés kis hazában élni, s mégis otthon lenni.

¹ Kóka Rozália, Egy asszon két vétkesckéje, Ötlet, 1989, 86.

² http://tudos.virtus.hu/?id=detailed_article&aid=35690%20

³ Sasos fibula; Gizella- kincs; 850 k./ XI. sz. 1. fele; Mainz, Altertum